

RETAKARI ROJANKINARI PEDRO

Wethataantsi

1 ¹Naaka Pedro jankinatzi-mirori iroka. Rotyaantaa-rewote Jesús Jeepatzii-totaa-rewo naaka. Eeroka-paeni nojankinatzi pikaatzi pijeeki-moyitziri jaawiki-jatzi-paeni kaari rashitaari Tajorentsi, tema pinteenaayaayitanaka pinampi-yitawo maawoeni nampitsiki-paeni janta Ponto-ki, Galicia-ki, Capadocia-ki, Asia-ki eejatzi Bitinia-ki. ²Riyotzitaka paerani Tajorentsi Ashiteeri ari riyoshii-yiteemi roete-shiretan-teemiri Ishire. Ari okanta pikemijantan-taariri Jesús Jeepatzii-totaa-rewo itzimi apatakirori rira ikamawentakimi. ¡Okantashitzimaetyaa ineshironka-peroteemi, ijeeka-kahaemi kameetha!

Añaashireta-kaantzi oyaako-yiteeri

³Jame ajahaawenteeyaari Tajorentsi, riitaki ipaapatetari Awinkatharite Jesús Jeepatzii-totaa-rewo, tema ineshironka-pero-yitee okimiwitaawo owakirami atzimayiteemi. Añaashireta-kaayitee oyaako-yiteeri, tema añahae Jesús Jeepatzii-totaa-rewo ikamawitaka. ⁴Rootaki akowaeri ikashiya-kaeta-kaeri, ashi oyiro añeero, tee amashinita, eero othonkanitaa. Roojatzi ikashiya-kahae-takimiri eeroka-paeni inkiteki. ⁵Rootaki ishintsinka Tajorentsi raminakowentan-teemiri eeroka-paeni. Riitaki kantakaawori pikemijantan-teeyaariri ari okantyyaa rowawijaako-shiretan-teemiri paata oweyaanta-paakyaawoni kitejeri. ⁶Rootaki pikimo-shiretan-takari, okantawitaka piñaawitakawo pikemaatsiwitapaenta, iñaanta-shiretee-tzimi. ⁷Ikimita-kaantee-takimiri jempe ikantee-tziri ooro, itahaetziri iñaantee-tyaariri kameetha-rika ikanta. Okantawitaka irika ooro tee ashi royiro iñahaeteri, aritaki ithonkaeyaa. Roo kanteencha aririka ipiyapaaki Jesús Jeepatzii-totaa-rewo, ari iñahaeteemiri kyaaryoo-rika pikemijantakiri. Arira iweshiryaawentee-teemiri eeroka-paeni, ari ipinkathateemi, osheki ikenkithata-koeteemi. ⁸Petako-perotyaa Jeepatzii-totaa-rewo okantawitaka tee piñaaritzi.

Pikemijanteeri, osheki pikimo-shire-wenta-peroteeri, okantawita tee piñaawityaari nimaeka. ⁹Tema pikemijanta-yiteera eeroka-paeni, aritaki piñaayiteero rowawijaako-shireteemi.

¹⁰Ikamanta-koyitakiro paerani Kamantantaniri-paeni jempe okanta-kota ineshironkatantee paata Tajorensi. Rootaki neshironkatantsi piñaakiri eeroka-paeni. Roo kanteencha irika-paeni Kamantan-taniri, tee ikematha-perotziro, ramatsinka-wentakawo, osheki rojampita-kowentakiro jempe okantayaa rowawijaa-koetan-tyaariri. ¹¹Ikowaki riyote iita owawijaa-kotan-tatsini, jempe-rika okaatzi ipokantyaari. Tema riitaki Itajorenka Jeepatzii-totaa-rewo thaweta-kaayita-kiriri, oshekira ikemaatsita-kaawaetyaari Jeepatzii-totaa-rewo opoñaatyaaari iñeero rowaneenkawo. ¹²Eenitatsi yotakaa-kiriri Kamantantaniri-paeni, teera rii ñaayiteroni, tema eeroka-paeni. Tema pikemayiteero nimaeka Kameethari Ñaantsi. Rotyaan-teetakiro Ishire tajorensi ipoñaakawo inkiteki ikenkithata-kaanta-kimirori. Roojatzira iroka ikowaeya-witakarini Ronampiripaeni Tajorensi iñeero.

Akitei-shirewentee-yaari Tajorensi

¹³Paamaakowentyaawo pikenkishiryaani, pikimityaari owathakitzirori iithaari. piKiyothanite. Poyaawentyaa ikaminthaa-paemi Jesús Jeepatzii-totaa-rewo aririka ipiyapaaki. ¹⁴Pikimityaari shirethari eentsi. Eero pantashi-waetawo piñaamata-shiyitari paerani, okantakaemi tee piyowaetzi. ¹⁵Riitaki pikimita-koteeyaa kaema-shireta-kimiri. Riitaki kiteshireri. Pikimita-kotee-yaari, pikite-shirete otzimayitzira pantani. ¹⁶Tema jankinataka ikanteetzi:

Pikiteshireyitee eeroka-paeni, tema kiteshireri nokanta naaka.

¹⁷Tema pikanta-piintziri “Pawa” aminako-yiteeroni tampatzika okaatzi rantayitakiri atziri-paeni, otzimatyeeera pikemijanta-piinteri eenirowa pijeeki jaka kepatsiki. ¹⁸Tema piyotzi kaari koriki, kaarira ooro ipinako-wentan-teeta-kimiri, pawijako-shiretan-taari pitzimaetyaa-shiwitaka pikimita-kotari piwaesatziteni. Tema te ikameetha-perotzi ooro eejatzi koriki, aritaki ithonkaeyaa. ¹⁹Tema rootaki rira Jeepatzii-totaa-rewo ipinako-wentan-teeta-kimiri, tema ikama-paentzi rirori, ikimita-kotakari piratsi, tee ramashi-waeta, tekatsi ikantawaetyaa iwathaki. ²⁰Tema paerani tekira rowetsikiroota Tajorensi kepatsi riyotzitaka oeta ranteri Jeepatzii-totaa-rewo. Roo kanteencha owakira piñeero nimaeka, ipokaki, rowawijaako-shireteemi. ²¹Okaatzi rantzi-mota-kimiri Jeepatzii-totaa-rewo, rootaki opoñaantari pawentaa-shiretaari Tajorensi. Tema riitaki Tajorensi owañahaeriri, roñaahan-teero rowaneenkawo. Poyaakoyiteeri nimaeka Tajorensi pawentaa-shiretaarira.

²²Tema pishiretha-wentaawo kyaariperori, tema kiteshireyiteemi. Poetziñaarikotyaawo petakotantayityaa, pikimita-kantero

petakotari pirementzi okaakiini. ²³Tema okimiwitakawo papiitaa-tyeeromi pitzima-yiteemi. Roo kanteencha eenitatsi pipaapa-tentaari, kaari atziri kaamaniri, tema kañaaniri rirori. Okanta apiitan-taari pitzimayitapanaatzi, rootaki iñaani kañaanitakahaemiri eejatzi. ²⁴Tema:

Awatha okimiwitawo inchashi.

Eeniwitacha owaneenkawo, okimiwitawo inchashi otzimi oteyaki.

Roo kanteencha okama-shitzi inchashi

opoñaashityaa opari-teyakitee.

²⁵ Roo kanteencha iñaani Tajorentsi, ashi owaero.

Rootaki iroka Kameethari Ñaantsi ikamantee-takimiri eeroka.

2 ¹Rootakira pookan-tyaawori pikaariperotzira, eero pitheeya, eero pikamatawi-ritzi, eero poonawa-kaa-waeta, eero pikiji-matawa-kaawaeta. ²Pikimityaari eentsi owakira tzimaentsiri ikoyi ithote iteni. Ari pikanta-yitaneeyaari eeroka-paeni, pikowaero tajorentsita-tsiri antaripero-shireta-kaemini, ari okantyya pawijako-shiretan-teeyaari, ³tema piñaakiro ineshironkayiteemi Awinkatharite.

Mapiki kañaanitatsiri

⁴Pikemijanteri eeroka-paeni kimitakawori kepayi, roo kanteencha kañaaniri rirori. Osheki atziri-paeni maninta-kirori kepayi, roo kanteencha Tajorentsi ikimita-kaantawo ikowa-peroetani kepayi, osheki owinawo. ^a ⁵Ari pikantzi-taari eejatzi eeroka-paeni pikimitaawo kepayi, rahaetakiro rowetsikan-teetyaawori pankotsi, okantawitaka tee pikimi-witawo kepayi, tema añaatsimi eeroka. Pikimitaari eejatzi Ompera-tajorentsitaa-rewo ashitakaariri Tajorentsi ratsipeta-kaani. Riima pashita-kaariri eeroka Tajorentsi, tee ikoñaaniwita, riitaki ookimotakariri, okantakaawo okaatzi rantayiteeri Jesús Jeepatzii-totaa-rewo.

⁶Tema rootaki okantziri Jankina-rentsi-perori:

Pamini, nowatzika-kiro otzinkami ikowa-peroetani Kijakowentoniki.

Rootaki otzinkamipanketyaari pankotsi.

Osheki owinawo iroka.

Ikaate awentaa-shiretee-yaarini otzinkamitakari, eerowa raminaa-shiwaeta paata. ^b

⁷Eeroka-paeni pikaatzi pikemijantee, pinintaa-yitaawo otzinkami tzimatsiri osheki owinawo. Riima kaari kemijanta-tsini, tee iñihiro rirori-paeni, riitaki ikenkithata-koetakiri Jankina-rentsi-perori, ikanteetzi:

Imaninta-witakawo kepayi wetsikirori pankotsi,

Roo kanteencha roojatzi rahaeteeri iroka tzinkamintsi-perotatsini.

⁸Ikanteetaki eejatzi:

Kijotatsiri rantziwateetari,

^a 2.4,5,7 kepayi = mapi ^b 2.6,7 otzinkami = mapi

oshoompiki owaryaan-tatsiri.

Tema ikimiwitawo iparyan-tatyee-yaawomi ikaatzi piyatha-yitakawori iñaani Tajorentsi. Riiyitakira riyoshii-yitakiri Tajorentsi rowajankitaa-yiteeri.^c

Isheninka-yitaari Tajorentsi

⁹Rooma eeroka-paeni, iroka pikanta-yitaari:
Riyoshiitaki Tajorentsi pisheninka-paeni,
Rompera-tajorentsitemi Pinkathari,
Roete-shireta-tziimi rinashi-yitaari itsipa-jatzi-paeni.
Pitsipayitaari atziri-paeni rashiyitaari Tajorentsi.

Ari pikanta-yitaari omatantyaari pikenkithata-koteero kameethari jempe okanta ikaema-shire-yiteemi pijeeka-witaka otsirenikaa-kitzira, kimiwitaa nimaeka pijeekaa-tyeemi ikoñeeta-kaerowa rirori. ¹⁰Paerani eeroka-paeni tee pisheninkata-wakaawita, rooma nimaeka pimateero tema isheninkateemi Tajorentsi. Paerani eeroka-paeni tee pitsipa-witari ineshironkatani Tajorentsi, rooma nimaeka piñeero ineshironka-yiteemi eeroka.

Romperatani akapaeni Tajorentsi

¹¹Netakotani-paeni, pikimita-kaantero eeroka-paeni eeromi pisheninkata-naari jaawiki-jatzi. Rootaki noshintsi-tantemiri eero pikowashiryantawo jaawiki-jato. Tema rootaki kimitakawori iroka-paeni roomi kosheka-shire-yitee-mini. ¹²Okaate pantayiteri, kameetha inimoyiteeri atziri-paeni. Aamaashityaa tzimatsi kijimawae-witzimiri nimaeka, roo kanteencha aririka iñaaneero pantaneero kameethari, ari ikenkishiryaa-neeyaa, ipinkathata-neeri Tajorentsi aririka raminakoe-teeri maawoeni rantayitakiri.^d

¹³Ikoyi Tajorentsi eero pipiyatha-yitari atziri-paeni ikaatzi pinkathari-wentzimiri pinampiki. Pimatzi-tyaari itzinkamitari pinkathari-wentan-tatsiri pinampiiteki. ¹⁴Eero pipiyathatari eejatzi rotyaantani owajankitaa-yiterini kaari-perori, tema riitaki iweshiryaa-wentyaari atziri-paeni antayitzirori kameethari. ¹⁵Rootaki ikowakaemiri Tajorentsi. Aririka pantaneero iroka tampatzikata-tsiri, aritaki romaeryaakiri majontzi-shireri ikoyimi ikanta-koteri. ¹⁶Jeekayiteemi Kameetha nimaeka eeroka-paeni. Roo kanteencha eero pantaneero kaari-perori, tema pikimita-kotaari romperatani Tajorentsi. ¹⁷Pipinkathateri maawoeni. Petakotyaari noyemijantzin-karite-paeni. Pipinkathateeri Tajorentsi. Pipinkathateeri pinkathari-wentzimiri pinampiki.

^c 2.8 kijotatsiri, shoompikinto: mapi ^d 2.12 aririka raminakoe-teeri rantayitakiri = Iktejerite Pinkathari

¹⁸Eeroka-paeni omperataa-rewo, pishirethatyaa aririka romperatee-temi. Tee apatziro pipinkathateri aakameethatzimiri, pimatzi-tyaari eejatzi owatsimaa-waetzimiri. ¹⁹Eenitatsi-rika antakirori ikoyiri Tajorentsi, opoñaashityaa ramaweta-nakiro imaninta-waetee-takirira, riitaki rajahaa-wentyaari atziri-paeni iñaakiri imatakiro kameethari. ²⁰Eenitatsi-rika amawetashita-kyaawoni rowajankitaa-wentee-tziri rantakiro kaari-perori, tekatsira ajahaawentyaarini. Rooma eeroka-paeni, aririka pamawe-ta-kiro pikemaatsita-kowentyaawo tampatzikari, rootakira inimotziriri Tajorentsi. ²¹Rootaki ikaema-shiretee-tanta-kimiri, tema riitaki Jeepatzii-totaa-rewo kemaatsita-kowenteemi eeroka. Ari okanta roñaahanta-paentzi-mirori okaate panteeri eeroka.

²²Tekatsi kaari-perori ranta-paenteri rirori,

Tee itheeri-waanteta-paenta.

²³Ikaweya-waetee-takiri paerani rirori, tee ipiyatantyyaa. Ikanta rowajankitaa-waetee-takiri tee rajarii-matantyyaa ipiyatantyyaa, tema riitaki rawentaa-pero-taka yotzirori ramina-kotante kameetha tampatzika. ²⁴Ari okanta ikentakoe-tanta-kariri, okantakaawo iyaari-peronka atziripaeni. Rootaki añaantee-yaawori ooka-yiteero kaari-perori, akameetha-shiretantayiteeyaari, akimitakaan-taneeromi akamayityeemi opoñaashita añaayiteemi. Tema ikanteetzi:

Osheki rowatsi-naawaetee-takiri, rootaki añaantaawori aakapaeni awijakoyitee.

²⁵Paerani eeroka-paeni pikimitakari piratsi kinawaeta-shita-chari. Roo kanteencha okimiwitaka pipiyaa-tyeemi ijeekira aminakowentziriri piratsi, riitaki aminakowenta-shire-yiteemiri eeroka-paeni.^e

Rantayiteeri awakaachari

3 ¹Iroka pikanta-yityaari eeroka-paeni iinanteetari, pishirethatzimotyaaari piimi-paeni. Okantawityaa eeniyitatsi-rika ikaate kaari kemijanteroni iñaani Tajorentsi. Aamaa-shityaa aritaki pikemijantakahaeri aririka iñaakimi jempe pikantanaa, ²kiteshiretaneemi, pipinkathatantzi. ³Eero aminaashi-waeta iñeetemi owaneenkatakimi, pimpita-yitziro piishi, piporeryaa-perotzi, powaneenka-yityaa. ⁴Tema rootaki kameethatatsi pimataneero kaari koñaanita-tsin, pikameetha-shiretee. Tema aririka atsinampa-shireta-waete eero athaawako-waeta, ashi oyiro roori tee othonka-nita, rootaki ikowa-perotziri Tajorentsi. ⁵Arira okantayitakari paerani kiteshireri tsinani awentaa-shireta-kariri Tajorentsi, opinkathayitziri oemipaeni. ⁶Okimitaha paerani Sara oshirethatzi-motari Abraham, oetziri oemi: “Nowinkathatani.” Eerokaetera kimitawori ojawoyiteemi aririka pimataneero

^e 2.25 piratsi = owisha

tampatzikari. Ari okantyya eero otzimanta oeta pithaawan-tawaetyaari ikijawentee-temiri.

⁷Ari pikimitari eejatzi eeroka-paeni iimenteetari, piñaanta-piintyaawo pariperotero piina-paeni. Pineshironkatero, otsinaniwaetatzi roori. Pikimita-kaantero ineshironkae-tziro jataa-nita-tsiri owamentotsi. Pinkathatero tema ineshironkae-teero roori añaashire-yitee ikimitee-takimira eeroka, tee opaashinitzi okaatzi ikashiya-kaeta-kimiri. Rootaki pantaneeri ari okantyya eero omanonkan-tawaeta pamana-piintani.

Pankinawentawori rantayita-neero kameethari

⁸Ari okantari, paapatziya-wakaeyaa, pineshironkatante, petakota-wakaeyaa tema okimitanaa-tyaawo pirentzita-wakae-yaami. Pineshironkateeri piimi. Pitsinampa-shirete. ⁹Eero pikemaatsita-kaari kemaatsita-kaemiri eeroka, eero pininatzi ninatakimiri eeroka. Tema pineshironkatatyeei pitajonka-wenta-kaateri rirori. Tema rootaki ikaema-shiretan-takimiri Tajorentsi itajonka-wenta-yiteemi eeroka.

¹⁰Tema ikanteetaki:

Ikaatzi koyirori inintaa-waetyaa kameetha rañee,
Rookaero ininatan-tawaetzi, ikamatawi-riwaantetzi eejatzi.

¹¹Otzimatyye rookaero kaari-perori. Tema ranteero kameethari.
Rootaki ikowa-ntaa-piintaari ijeekayitee kameetha.

¹²Tema riyotziri Awinkatharite ikaatzi kameetha-shireri.
Rowayempitatari ikaatzi amana-piinteeriri.

Riima kaari-pero-shireri-paeni, ikatsimatzi raminiri Awinkatharite.

¹³Eentsikiroeni pantayita-neero kameethari, ¿eenitatsima kemaatsita-kaemini? ¹⁴Eenitatsi-rika owajankitaa-kimini pantzirowa kameethari, ari itajonka-wentakimi Tajorentsi. Tema ikanteetaki:

Eero pithaawan-tashi-waetari, eero okantzimo-shireta-waeta-shitzimi eejatzi.

¹⁵Tema rootaki kameethatatsi poshiretee-yaari Jeepatzii-totaa-rewo, tema riitaki pipinkatha-peroteeri. Powetsika-yityaa pikamantantero jempe okanta-kota poyaako-yitziri, aririka itzimi ojampitemini. Roo kanteencha entsikiroeni pikamantantero, pipinkathatante eejatzi.

¹⁶Eekiro piyaatyye pikenkishiryero tampatzikata-tsiri, pantayiteero kameethari pawentaa-neeyarira Jeepatzii-totaa-rewo. Aamaa-shityaa ari ikaaniwenteeyaa ikaate theyako-witemini. ¹⁷Rootakirika ikoyiri Tajorentsi, rootaki kameethatatsi pikemaatsita-kowentyaawo pantayitziro kameethari. Rootaki maperotzirori okaariperotzi piñeero rowajankitaa-wentee-temiro pantakirowa kaari-perori. ¹⁸Ari ikantzitaka eejatzi Jeepatzii-totaa-rewo, tampatzika-shireri rirori, ikamawentakiri kaari-peroripaeni tzimpina-shire-waeta-tsiri. Rootaki rantantakawori okantyya raantee-yaariri itsipatee-yaari Tajorentsi. Osheki rowatsina-watha-witee-

takari rowamaan-teeta-kariri, roo kanteencha rowañaa-shiretee-teeri. ¹⁹Riitaki jatashire-teen-tsiri ikenkithata-kaayiteeri ishire etayita-kawori paerani romonkyaashirete-takiri. ²⁰Tema osheki ipiyatha-yitaka rirori-paeni rowetsikan-takawori paerani Noé antawo amaatako-mentotsi, oyaawenta-witacha Tajorentsi tee ithaakyaa-waetzi. Roo kanteencha eepichokiini atziri awijakotaatsi ipiinkimi, ikaamatsitzi 8. ²¹Riitaki pikimita-kotaari eeroka-paeni jempe pikanta pawijako-shire-yitee pomitsiryaa-yitaa. Iroka omitsiryaaataantsi teera okimitawo ikiwaetziro ikepatsi-watheetzi. Tema amanaantsi iroka ikowakoe-tziri Tajorentsi ikenkishiryaa-kaantero tampatzika-shireta-tsiri. Tema pawijakotee okantakaan-tziro rañahaera Jesús Jeepatzii-totaa-rewo. ²²Ijeekae inkiteki nimaeka rakoperoki Tajorentsi ipinkathari-wenteeri Ronampiripaeni Tajorentsi, ipinkathari-wenteeri inkite-weri pinkatha-ritatsiri janta, ipinkathari-wenteeri tzimayita-tsiri ishintsinka.

Antawaeteeniri kameetha Tajorentsi tema eenitatsi imatakaa-yiteeri

4 ¹Ari okanta, ikemaatsita-kowentee Jeepatzii-totaa-rewo ijeekanta-paentari jaka jaawiki. Rootaki pikenkishiryaa-kopiintee-yaari eeroka-paeni. Tema ikaatzii ñiirori ikemaatsita-kaetari, teera ikowaero ranteero kaari-perori. ²Ari pikimityaari eeroka-paeni eeniro pijeekayitzi nimaeka jaka jaawiki, rootaki panta-piinteeri ikoyiri Tajorentsi. Eero pantashi-yitawo pikowashiyitari, tema rootaki ranta-piintakiri jaawiki-jatzi-paeni. ³Rootaki panta-piinta-witakari paerani, pikimitakari itsipa atziri-paeni ñaawena-waetashita-chari. Tema rameta-piintakawo imayempryo-kitzi, ithawinatawakaawaeta, ishinki-waeta, ñaamatawo roemoshirenka-waeta rantantyaawori kaari-perori, niyawaerintzi, ramana-piintakari tajorentsi-niro. ⁴Osheki okompitzi-motari jaawiki-jatzi pitsipa-witari paerani, tee inimotziri pooka-nakiri pitsipaminthari rantayitziro kaari-perori. Rootaki opoñaantari ikijima-waeta-nakimi. ⁵Roo kanteencha aritaki raminakoe-teeri irika-paeni paata okaatzii rantayitziro. Tema Tajorentsi, riitaki yotzirori maawoeni rantayitakiri ikaatzii añaayita-tsiri nimaeka, okaatzii rantayitakiri ikaatzii kamayiteen-tsiri. ⁶Rootakira ikamantantee-tawori Kameethari Ñaantsi, imateetakiri eejatzi ikaatzii kamayiteen-tsiri. Ari rowajankitaa-wathatee-takiri ikamayitakira, rootaki omatantaari rowañaa-shire-yiteeri Tajorentsi. ⁷Rooteentsi othonkaeyaa okaatzii añaari kepatsiki. Pikiyothanitee, poetziñaarikotyaa pamana-piinteeyaa. ⁸Roo kowaperotacha piyaata-kaaneero petakotawakaaneeyaa. Tema ikanteetzi:

Eenitatsi-rika etakoyiteeyaari, eero akowawaetziro rowaariperotee. ⁹Poemaa-nta-piinte pipankoki, eero pikiñaani-wentziro. ¹⁰Tema ikaminthahaemi Tajorentsi, itajonka-wentakimi okantayaa pantantayitawori imatakaa-yiteemiri. Okaatzii imatakaa-yiteemiri eeroka,

pamitakoteeri itsipa, panteero kameethari. ¹¹Ikaatzi imata-kahae-takiri ikenkithate, riyote Tajorensi ikenkithata-kotzi. Riima ikaatzi imata-kahae-takiri ineshironka-tantayite, rantawaetan-tyaawo jempe okanta raawyyaa-kaakiriri Tajorensi. Ari okantyyaa ipinkathatee-tantyaariri Tajorensi, ikantakaa-kyawo Jesús Jeepatzii-totaa-rewo otzimi-moteeri rowaneenkawo, ashi rowaero ipinkathari-wentantee. Kyaariwé.

Kemijantzinkarira aaka osheki akemaatsityaari

¹²Netakotani, pamaeya omapokimi-kari aririka piñaanakiro pomeentsitzi-motemini. Teera awijimo-waeta-shitemi iroka, tema iñaantee-tatziimi. ¹³Rootaki ikemaatsita-paentari paerani Jeepatzii-totaa-rewo. Aririka piñeero eeroka ikemaatsitakaa-perotee-temi ikimitee-takiri rirori, kantacha pikimo-shire-wentero. Tema ari pithaamenta-perotee-yaari ipiyeerika rirori ramaero rowaneenkawo. ¹⁴Aririka ikijimaetemi eeroka okantakaan-tziro pawentaari Jeepatzii-totaa-rewo, itajonka-wenteeteemi eeroka. Tema rootaki ooñaawontzirori ojeekan-takimi Ishire Tajorensi otzimimo-perotziri rowaneenkawo.^f ¹⁵Teera okameethatzi powamaante, pikoshitante, pantero kaari-perori, pikoshekantyyaa, ari piñaakiro rowajankitaa-wentee-temiro eeroka. ¹⁶Roo kanteencha roorika rowajankitaa-wentee-temiri rashiteemira Jeepatzii-totaa-rewo, eero pikaani-wenta-waeta. Tema rootaki kameethatatsi pajahaa-wentee-yaari Tajorensi iiteeteemira “Jeepatzii-totaa-rewo-weri.” ¹⁷Tema monkaata-paaka ramina-kotan-teeyaawori Tajorensi okaatzi ranteetakiri. Aakapaeni akaatzi rashiyiteera, retayitakae ikemaatsitakaa-yaitee. Riitakira maperoteeroni ikemaatsiteeyaa ikaatzi theenka-kirori Kameethari Ñaantsi rotyaan-takaeri Tajorensi. ¹⁸Tema ikanteetzi:
Otzimimo-yitziri pomeentsitzi-motariri kameethashireri-paeni
okantyyaa rawijako-shiretan-teeyaari,
¿Jempema oeta awiji-moteerini kaari-pero-shireri
theenka-tajorensita-tsiri?
¹⁹Tema ikaatzi kemaatsi-waeta-chari nimaeka, riitakira Tajorensi shineteeriri ikemaatsi-waetyaa. Oztimatyee rawentaa-shiretee-yaari wetsika-kiriri, rantayiteero okaatzi tampatzika-yitatsiri.

Ikaminayi-tziri kemijantzinkari-paeni

5 ¹¡Jewari! Iroka nokaman-temiri pikaatzi peewayiteeri kemijantzinkari-paeni. Eejatzi naaka neewatziri kemijantzinkari-paeni, ari akaateeyini. Naaka ñaaperotakiri Jeepatzii-totaa-rewo jempe ikanta ikemaatsita-kaetakari, ari nokaatzi-takari naaka ikaate ñaayiteeroni owaneenkataka. ²Iroka nokamineemiri: Paminakowentee-

^f 4.14 pawentaari = waerontsi

ri kameetha kemijantzinkari-paeni pikimita-kaanteri paminakowentziri pipira. Eroo pantashi-waetawo aririka ishinteetemi pantero, rooma pikoyirika pantero eerokaha kowashita-noonchani. Eroo pantziro pikowa-shityaa paantyaawo koriki, tema pantero eeroka-rika kowashita-nakawori. ³Eeroo pikowashi-waeta pomperatantyyaa, otzimatyee poñaayiri ikaatzi paminakowenteeri pantaneeri eeroka ikini imataneero rirori-paeni. ⁴Okini paata aririka ipokae Jewari-perori paminakowenta-kiniri ipira, ari ipinata-paemirori owaneenkata-chari, okimiwityaawomi ramantheetan-teemiro kanteetaa-chani oshipakiryaaani.⁸

⁵Eeroka-paeni ewankari-paeni pipinkathateri jewari-paeni. Oztzimatyee pipinkathata-wakae-yiteeyaa maawoeni, pitsinampashireyitee. Tema ikanteetzi:

Tee ineshironkatziri Tajorentsi kantakaapero-waetachari,
Riima tsinampa-shireri osheki ineshironkateeri rirori.

⁶Pitsinampashirewenteero okaatzi imatakaa-yiteemiri Tajorentsi. Roojatzi paata aririka omonkatapaakyaa, riitaki kantakae-yaawoni okantyyaa ipinkathatee-tantemiri. ⁷Aririka piñaayitero okantzimo-shireta-waetemi, pawentee-yaari Tajorentsi. Tema riitaki neshironkatemini. ⁸Pikiyothanite, paamawenta-shiretyaa. Tema irika Kamaari kijaneenteeri, ikimitakari manitzi kinakina-waeta-tsiri, rajoontzi raminaminatatzi iita ratsikiri. ⁹Roo kanteencha otzimatyee pipiyatyaari, pikyaaryoo-wenta-neeri pawentaa-shiretaari Tajorentsi. Tema piyotzi ari pikimitakari maawoeni noyemijantzín-karite-paeni pikemaatsiteeyani jempe-rika ijeekayitzi jaka kepatsiki. ¹⁰Roo kanteencha aririka okaatapaaki pikemaatsi-waetaka eepichokiini, aritaki rowawijaa-koteemi Tajorentsi, roejokiroteemi, raawyyaa-shireta-kahaemi, ari ikyaaryoo-wentakaakimi. Tema neshironkatantaniri irika, riitaki kaema-shireteemiri piñaantee-yaawori kanteetaa-chani rowaneenkawo Jeepatzii-totaa-rewo. ¹¹Jame aweshiryaa-wentee-yaari Tajorentsi. Ashi rowaero ipinkathari-wentantee. Kyaariwé.

oweyaantawori wethataantsi

¹²Riira Silvano nojankinata-kaakiri iroka. Nameentani noyemijantzín-karite irika. Rootaki nojankinatan-tzimirori eepichokiini nokaminayimi, nokaman-tzimiromo jempe ikanta Tajorentsi ineshironkatantee. Oztzimatyeeera pikyaaryoo-wenta-yiteeri. ¹³Rowetha-yitzimi kemijantzinkari-paeni piyota-piinta-chari Kompitaariki ikaatzi oshiyayiteemiri

---

§ 5.4 amanthee-rentsi

eeroka-paeni riyoshiitee-teemi. Rowethatzimi eejatzi Marcos ikimita-kaantari riimi notomi.^h 14 Petakotantayityaa powethata-wakaa-neeyaa. ¡Okantashitzimaetyaa pijeeka-yitee kameetha pikaatzi rashiyiteemi Jesús Jeepatzii-totaa-rewo! Kyaariwé.ⁱ

---

^h 5.13 Ikanta-kotziri Pedro jaka “Kompitaari” rootakira ikanta-kotziri nampitsi Roma. Tema ramawenatee-tatyaawo Roma ikenkithata-koetziro, rootaki ikenkithata-kota-piintan-tawori Kompitaari. Ari okantayaa eero riyotee-tantari jempe ijeeki Pedro, eero rowajankitee-tantari. ⁱ 5.14 powethata-wakaa-neeyaa = thowootaantsi